

Βασίλης Κ. Παπαζάχος

Ταξίδι
στο παρελθόν μου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ
Θεσσαλονίκη 2009

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

ISBN 978-960-456-186-5

© Copyright, 2009, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Β. Παπαζάχος

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ
Εκτύπωση 18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας
Βιβλιοδεσία Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:
Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5), 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:
Ασκληπιού 60, 114 71 Αθήνα
Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αποφάσισα να γράψω αυτή τη σύντομη αυτοβιογραφία για διάφορους λόγους. Οι αναφερόμενοι αμέσως παρακάτω είναι ίσως οι τέσσερις σημαντικότεροι απ' αυτούς:

Όταν συνταξιοδοτήθηκα από το Πανεπιστήμιο (το 1998) και είχα κάποιο ελεύθερο χρόνο, άρχισε να αυξάνεται έντονα η **ψυχολογική μου ανάγκη** να επαναφέρω στη μνήμη μου, με συστηματικό τρόπο, τα σημαντικότερα γεγονότα που έζησα. Διαπίστωσα, όμως, ότι αυτό ήταν δυνατόν μόνο αν τα κατέγραφα.

Ενδιαφερόμουν από μικρός να μάθω για τις ρίζες μου και για τον τρόπο που ζούσαν οι πρόγονοί μας. Διαβάζοντας και ρωτώντας, βρήκα κάποια στοιχεία για τις ρίζες μου και πληροφορήθηκα ότι η ζωή των προγόνων μας ήταν παρόμοια με τη ζωή στην ελληνική επαρχία όταν ήμουν παιδί και ζούσα στο χωριό μου. Γι' αυτό θεώρησα χρήσιμο να καταγράψω αυτά τα στοιχεία και να περιγράψω τη ζωή μου κατά την παιδική μου ηλικία, ώστε όσοι από τη νεότερη γενιά (συγγενείς μου κ.λπ.) ενδιαφέρονται, να έχουν μία **πηγή τέτοιων πληροφοριών**.

Επικρατεί, σε μεγάλο ποσοστό της νεολαίας μας, η απαισιόδοξη αντίληψη ότι παράγοντες ανεξάρτητοι απ' αυτούς (κοινωνικές συνθήκες κ.λπ.) καθορίζουν την εξέλιξή τους στη ζωή και ότι η δική τους προσπάθεια εξουδετερώνεται από τέτοιους εξωτερικούς αρνητικούς παράγοντες. Όμως, η επίμονη και ισχυρή προσπάθεια πνευματικής, επαγγελματικής και ηθικής προόδου, σε συνδυασμό με τις εμφανιζόμενες στη ζωή ευνοϊκές συγκυρίες, δημιουργούν θετικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην υπερνίκηση των συνεπειών των αρνητικών συνθηκών. Ευελπιστώ ότι η σύντομη αυ-

τοβιογραφία μου θα συμβάλει στο να πεισθούν οι νέοι της χώρας μας που θα τη διαβάσουν ότι **το μέλλον τους εξαρτάται κρίσιμα από τη δική τους προσπάθεια.**

Πιστεύω ότι μία από τις σημαντικές δυνατότητες κοινωνικής προσφοράς ενός ενήλικα είναι η συστηματική του **προσπάθεια δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών για την πρόοδο των νέων.** Αυτό βέβαια ισχύει ιδιαίτερα για τους πανεπιστημιακούς δασκάλους, λόγω των δυνατοτήτων που παρέχονται σ' αυτούς από τους θεσμούς. Οι θεσμοί αυτοί παρέχουν κυρίως τη δυνατότητα κοινωνικής προσφοράς στους καθηγητές πανεπιστημίου με την **έγκυρη ερευνητική και εκπαιδευτική τους εργασία.** Νομίζω ότι σ' αυτή την αυτοβιογραφία υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι ενήλικες, ιδιαίτερα οι πανεπιστημιακοί, έχουν τη δυνατότητα τέτοιας κοινωνικής προσφοράς και ότι αυτή η προσφορά τους αποτελεί αποδεκτό λόγο κοινωνικής τους καταξίωσης.

Η αυτοβιογραφία περιλαμβάνει την Εισαγωγή, τέσσερα κύρια Κεφάλαια και τον Επίλογο.

Στην **Εισαγωγή** δίνονται ορισμένες γενικές πληροφορίες που αφορούν στις συνθήκες που επικρατούσαν στη χώρα μας και διεθνώς κατά το χρόνο του βίου μου, αλλά και κάποια γενικά στοιχεία για τους ειδικούς παράγοντες που καθόρισαν τη δική μου εξέλιξη.

Τα σημαντικότερα συμβάντα κατά τη διάρκεια της ζωής μου περιγράφονται συνοπτικά σε **τέσσερα κεφάλαια** με τίτλους: 1. **Κάτοικος Σμοκόβου**, 2. **Κάτοικος Αθηνών**, 3. **Κάτοικος Θεσσαλονίκης**, 4. **Επιστημονικό Έργο και Κοινωνική Δράση.** Συνοψίζονται στο τέλος με τον **Επίλογο.** Το περιεχόμενο κάθε κεφαλαίου είναι σχεδόν ανεξάρτητο από τα περιεχόμενα των υπολοίπων. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στον αναγνώστη να διαβάσει μόνο εκείνα που τον ενδιαφέρουν. Επίσης, ορισμένες από τις φωτογραφίες δε σχετίζονται άμεσα με το περιεχόμενο του κειμένου στο οποίο βρίσκονται. Δηλαδή, οι φωτογραφίες μπορεί να θεωρηθούν ως μια σχεδόν ανεξάρτητη πηγή πληροφοριών.

Θεωρώ υποχρέωσή μου να **αφιερώνω αυτή την αυτοβιογραφία** στους γονείς μου, τα αδέρφια μου, τη γυναίκα μου, τα παιδιά μου, τους δασκάλους μου και τους επιστημονικούς μου συνεργάτες για τη βοήθειά τους κατά τη δύσκολη πορεία μου. Η όποια κοινωνική μου συμβολή είναι και δική τους.

Την αφιερώνω επίσης στα εγγόνια μου Ηρώ και Βασιλή για τη μεγάλη χαρά που μου δίνει η σωματική και πνευματική τους ανάπτυξη,

με την ελπίδα ότι κάτι θα διδαχθούν από την ανάγνωσή της.

Διάβασαν το κείμενο και έκαναν εύστοχες παρατηρήσεις και διορθώσεις: ο γιος μου Κώστας, ο γαμπρός μου Κωνσταντίνος Μπάσιος, η γυναίκα μου Κατερίνα και η κόρη μου Αγγελική. Το κείμενο διάβασαν επίσης η Ελευθερία Παπαδημητρίου, ο Γιώργος Καρακαΐσης και ο φιλόλογος Ηλίας Τσιπτσές και επέφεραν σημαντικές βελτιώσεις. Ορισμένες πρόσθετες πληροφορίες για το χωριό μου προέρχονται από στοιχεία που συνέλεξαν οι συντοπίτες μου: Γιώργος Βασιάς, Κώστας Καραντάνας, Γιώργος Κατσίφας και Θεμιστοκλής Σκονδρογιάννης. Τους ευχαριστώ όλους θερμά.

Το εξώφυλλο φιλοτέχνησε η κόρη μου Αγγελική. Εκτιμώ ιδιαίτερα την καλλιτεχνική της προσφορά.

Όλη την τεχνική εργασία (δακτυλογράφηση κ.λπ.) πραγματοποίησαν ανιδιοτελώς η Δήμητρα Βλάχου και η Ελπίδα Κωνσταντινίδου. Είμαι ευγνώμων γι' αυτή τη βοήθειά τους, αλλά και για την πρόθυμη και δημιουργική εργασία τους σε όλη τη διάρκεια που υπηρετούν στο Εργαστήριο Γεωφυσικής του Α.Π.Θ.

Ευχαριστώ επίσης την κυρία Π. Ζήτη για την επιμελημένη αυτή έκδοση, αλλά και για τη συνέπειά της κατά τη μακρόχρονη συνεργασία μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΣΜΟΚΟΒΟΥ (1930-1947)	16
Το χωριό μου	17
Η καταγωγή και ο χαρακτήρας του πατέρα μου	21
Η καταγωγή και ο χαρακτήρας της μητέρας μου	25
Τα αδέρφια μου	26
Τα πρώτα παιδικά μου χρόνια (1930-1940)	30
Κατοχή και Εθνική Αντίσταση (1941-1944)	35
Στη Φουρνά Ευρυτανίας στο γυμνάσιο (1946-1947)	39
Οι φίλοι μου στο Σμόκοβο και στη Φουρνά	45
Συνέπειες της παιδικής μου ζωής	47
ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ (1947-1977)	50
Εργαζόμενος μαθητής στην Αθήνα (1947-1951)	51
Εργαζόμενος φοιτητής στην Αθήνα (1951-1953)	56
Στο στρατό (1953-1955)	58
Έκτακτος βοηθός στο Εργαστήριο Σεισμολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (1955-1956)	60
Μόνιμος βοηθός στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Αστεροσκοπείου Αθηνών (1956-1961)	62
Στο Πανεπιστήμιο Saint Louis των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (1961-1964)	63
Επιμελητής στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Αστεροσκο- πείου Αθηνών (1964-1977)	67
Οι φίλοι μου στην Αθήνα, στο στρατό και στις Η.Π.Α.	76

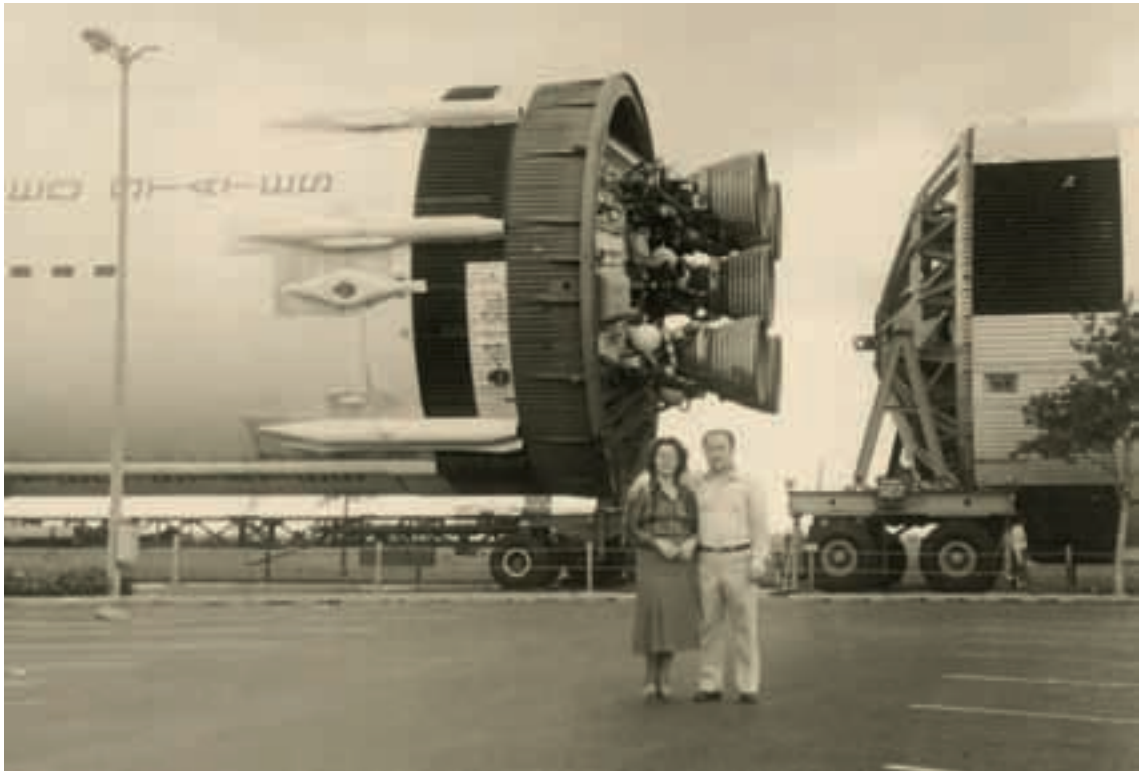
Ο γάμος μου	80
Τα πρώτα ξαδέρφια μου και οι άλλοι στενοί συγγενείς μου	87
Εξωεπιστημονικά ενδιαφέροντα	92
ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1977-2009)	94
Ο Σεισμός της Θεσσαλονίκης το 1978	95
Πρόεδρος στο Τμήμα Γεωλογίας του ΑΠΘ (1983-1987)	103
Διευθυντής του Εργαστηρίου και του Τομέα Γεωφυσικής (1977-1998)	108
Διοργάνωση Διεθνούς Γεωφυσικού Συνεδρίου στη Θεσσαλονίκη	112
Πρόεδρος στο Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών (1983-2002)	115
Ο τέταρτος σοβαρός τραυματισμός μου	120
Οι φίλοι μου στη Θεσσαλονίκη και στην Κύπρο	121
Η απόκρισή μου σε αντιδραστικές πράξεις	124
Ομότιμος καθηγητής (1998-2009)	129
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ...	132
Ερευνητικό έργο	133
Εκπαιδευτικό έργο	142
Αντισεισμική προστασία	147
Ενεργός Έλληνας πολίτης	158
Τιμητικές διακρίσεις	168
Ευτράπελα και περίεργα γεγονότα κατά την επαγγελματική μου σταδιοδρομία	177
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	183

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολλές φορές, τα τελευταία χρόνια, κατέβαλα προσπάθεια να θυμηθώ διάφορα γεγονότα του παρελθόντος που δεν τα έχω καταγράψει. Όμως, η σκέψη μου αυτή διαρκούσε λίγο και επανερχόταν στην καθημερινότητα. Αυτή η ψυχολογική αδυναμία με στεναχώρησε βαθύτατα, γιατί το όνειρό μου για ένα ολοκληρωμένο ταξίδι στο παρελθόν μου φάνηκε άπιαστο.

Στις αρχές Αυγούστου του 2008, όταν είχα ολοκληρώσει τη συμβολή μου στη συγγραφή του νέου πανεπιστημιακού βιβλίου «Εισαγωγή στη Γεωφυσική», αποφάσισα να επαναλάβω την προσπάθεια γι' αυτό το ταξίδι στο παρελθόν καταγράφοντας αυτή τη φορά τις εντυπώσεις μου. Διαπίστωσα με έκπληξη ότι το ταξίδι αυτό ήταν όχι μόνο εφικτό, αλλά και εξαιρετικά ενδιαφέρον, σχεδόν συναρπαστικό. Γι' αυτό το συνέχισα με γρήγορο ρυθμό. Έτσι, ο κύριος λόγος για τον οποίο πραγματοποίησα αυτό το ταξίδι ήταν επειδή μου παρουσιαζόταν η τελευταία ευκαιρία να «ξαναζήσω» τις σημαντικότερες στιγμές της πολυτάραχης ζωής μου.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, για τη μετακπαίδευσή μου στα νέα συστήματα καταγραφής των σεισμών, το 1979. Στο Χιούστον του Τέξας, στο διαστημικό κέντρο, κοντά στον πύραυλο που ετοιμάζεται για εκτόξευση, με την Κατερίνα.

Αρχικά δε σκεφτόμουν να δημοσιεύσω αυτή την αυτοβιογραφία. Θυμήθηκα όμως ότι κατά το χρόνο τού μέχρι τώρα βίου μου (1930-2008) έζησα σε ποικίλα κοινωνικά περιβάλλοντα (π.χ. επισκέφτηκα πόλεις και έδωσα διαλέξεις και στις πέντε ηπείρους της Γης και σ' όλους τους νομούς της Ελλάδας), συνέβησαν σημαντικά γεγονότα και μεγάλες κοινωνικές αλλαγές στη χώρα μας, αλλά και παγκοσμίως, και υπήρξαν τεράστιες επιστημονικές ανακαλύψεις και τεχνολογικές εφευρέσεις. Σκέφθηκα επιπλέον ότι η μακρόχρονη εμπειρία μου από τη συλλογή, την επεξεργασία και την ερμηνεία επιστημονικών παρατηρήσεων θα αποτελούσε εγγύηση για την αντικειμενική παρουσίαση των συμβάντων στη ζωή μου και την ανάδειξη εκείνων των γεγονότων που παρουσιάζουν ευρύτερο κοινωνικό ενδιαφέρον. Πείσθηκα έτσι ότι η μεταφορά τής γνώσης που αποκόμισα από τις κοινωνικές καταστάσεις και μεταβολές που επηρέασαν τη ζωή μου θα είναι ίσως χρήσιμη σε άλλους ανθρώπους, ιδιαίτερα στους νέους. Γι' αυτό αποφάσισα να δημοσιεύσω τις εντυπώσεις μου από το νοητό αυτό ταξίδι.

Τα σημαντικότερα συμβάντα που έζησα και επηρέασαν τη ζωή μου μπορούν να διακριθούν σε κοινωνικές αλλαγές που επέδρα-

Στην Κίνα, σε σεισμολογικό συνέδριο το 1984. Στη μεγάλη πλατεία Τιέν Αν Μεν του Πεκίνου, με την Κατερίνα, τον καθηγητή Γιάννη Δρακόπουλο και τη γυναίκα του Ελένη.

σαν έντονα στη χώρα μας, σε μεγάλες επιστημονικές ανακαλύψεις και τεχνολογικές εφευρέσεις που επηρέασαν όλη σχεδόν την ανθρωπότητα και σε γεγονότα και αλλαγές γενικότερης ή μη σημασίας που συνέβαλαν αποφασιστικά στη δική μου πρόοδο.

Στην ελληνική επαρχία, όπου έζησα τα παιδικά μου χρόνια, η ζωή ήταν παρόμοια από την αρχαιότητα μέχρι το μέσον περίπου του 20^{ου} αιώνα. Κατά τη διάρκεια όλης αυτής της μακρόχρονης περιόδου η καλλιέργεια της Γης γινόταν με το ξύλινο αλέτρι και το σιδερένιο υνί του Ησιόδου, τα κοπάδια των ζώων βοσκούσαν στα λιβάδια και στα δάση με την προστασία του βοσκού και του ποιμενικού σκύλου, τα κύρια εργαλεία των γυναικών ήταν ο αργαλειός και η ρόκα με το αδράχτι της κ.λπ. Μετά η ζωή άλλαξε ριζικά. Άλλαξε η γεωργική και η κτηνοτροφική παραγωγή, οι οποίες πραγματοποιούνται τώρα με μηχανική καλλιέργεια και σε κτηνοτροφικές μονάδες αντίστοιχα, και τα ρούχα γίνονται πια στα εργοστάσια.

Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα άρχισε επίσης η ουσιαστική ανάπτυξη των θετικών επιστημών στη χώρα μας (ίδρυση το 1952 της αρχικής μορφής του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών

Στην Ισπανία, για το Ευρωπαϊκό Συνέδριο Σεισμολογίας που έγινε στη Βαρκελώνη το 1990. Στη Μαδρίτη, με επιστημονικούς συνεργάτες και φίλους.

Στη Νέα Ζηλανδία το 1994. Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Σεισμολογίας και Φυσικής του Εσωτερικού της Γης στην πόλη Wellington. Σε θεατρική παράσταση των απογόνων της άγριας φυλής των Μαορί.

Ερευνών, ίδρυση στα τέλη της δεκαετίας του 1950 του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» κ.λπ.). Επίσης, κατά τον τελευταίο μισό αιώνα πραγματοποιείται ραγδαία ανάπτυξη της ανώτατης παιδείας στην Ελλάδα. Ως παράδειγμα αναφέρω το ρυθμό απόκτησης πανεπιστημιακών πτυχίων από τους συγχωριανούς μου Σμοκοβίτες. Έτσι, ενώ από το μέσον του 19^{ου} μέχρι το μέσον του 20^{ου} αιώνα πήραν πανεπιστημιακό πτυχίο λιγότεροι από 20 άνδρες Σμοκοβίτες σε δύο μόνο ειδικότητες (γιατροί και δικηγόροι), κατά την περίοδο 1958-2008 απέκτησαν πτυχίο πανεπιστημίου πάνω από 120 Σμοκοβίτες (65 άνδρες και 55 γυναίκες) σε 25 περίπου ειδικότητες (δάσκαλοι, καθηγητές, μηχανικοί, οικονομολόγοι κ.ά.). Δηλαδή, ενώ κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα ο μέσος ρυθμός απόκτησης πτυχίου πανεπιστημίου ήταν 2 περίπου πτυχία ανά δεκαετία, κατά τον τελευταίο μισό αιώνα ο ρυθμός αυτός υπερδεκαπλασιάστηκε.

Κατά το χρόνο της ζωής μου η Ελλάδα μετείχε σε ένα παγκόσμιο πόλεμο (1940-1945) και υπέστη τις συνέπειες: μιας τριπλής (γερμανικής, ιταλικής, βουλγάρικης) κατοχής (1941-1944), δύο δικτατοριών (1936-1941, 1967-1974), μιας επίθεσης των Άγγλων (Δεκέμβριος 1944) και ενός εμφυλίου πολέμου (1947-1949). Κατά την ίδια περίο-

δο έγιναν στη χώρα μας και πλήθος άλλων αλλαγών, όπως είναι στη γλώσσα (από καθαρεύουσα σε δημοτική), στο μέτρο βάρους (από οκά σε κιλό) και στο νόμισμα (από δραχμή σε ευρώ).

Γενικότερα, κατά το χρόνο της ζωής μου καταργήθηκε η αποικιοκρατία, περιορίστηκε ο ρατσισμός, υποχώρησε ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» και, ενώ κατά την προηγούμενη μακρόχρονη περίοδο αποκλειστικός σχεδόν χώρος δραστηριοποίησης των γυναικών ήταν το σπίτι, έχουν αναθεωρηθεί πολλές από τις προκαθορισμένες απόψεις για το ρόλο των γυναικών και αναμορφώθηκαν οι σχετικές νομοθεσίες (ψήφος των γυναικών κ.λπ.). Έτσι, ενώ η μητέρα μου Ευανθία ήταν μόνο νοικοκυρά, η αδελφή μου Μαριάνθη ήταν μοδίστρα με σημαντική κοινωνική δράση, η γυναίκα μου Κατερίνα έγινε δημόσιος υπάλληλος και δημοτικός σύμβουλος, η κόρη μου Αγγελική έγινε επιστήμονας και εργάζεται ως οικονομολόγος και η εγγονή μου Ηρώ (τριών ετών) χειρίζεται με ευχέρεια τα DVD στην τηλεόραση.

Κατά τον τελευταίο μισό αιώνα οι επιστημονικές ανακαλύψεις και τεχνολογικές εφευρέσεις επηρέασαν παγκοσμίως την κοινωνία σε μεγάλο βαθμό. Σ' αυτή την περίοδο καθορίστηκε ακριβέστερα ο τρόπος και ο χρόνος γένεσης του σύμπαντος (με τη

Στην Αίγυπτο, προσκεκλημένος από την Ελληνική Πρεσβεία και το Πανεπιστήμιο του Καΐρου το 1994. Στο Κάιρο, με την Κατερίνα.

Στην Ιταλία, σε σεισμολογικό συνέδριο το 1996. Στη Ρώμη, έξω από το Βατικανό με την Κατερίνα.

Μεγάλη Έκρηξη, πριν από 13,6 δισεκατομμύρια έτη) καθώς και η εξέλιξή του (διαστολή, ελάττωση της θερμοκρασίας, δημιουργία σωματιδίων κ.λπ.).

Κατά την ίδια περίοδο προσδιορίστηκε με ακρίβεια ο χρόνος γένεσης της Γης (πριν από 4,6 δισεκατομμύρια έτη) και ο τρόπος εξέλιξής της (διαμόρφωση του εσωτερικού της, δημιουργία της ατμόσφαιρας) καθώς και η γένεση της ζωής και του ανθρώπου (ανακάλυψη του DNA το 1953). Πραγματοποιήθηκε η διάσπαση του ατόμου (1945), εκτοξεύτηκε ο πρώτος τεχνητός δορυφόρος (ο Σπούτνικ το 1957), έφυγε ο άνθρωπος για πρώτη φορά από τη Γη και πάτησε στη Σελήνη (ο αστροναύτης Neil Armstrong την 20.7.1969) και μελετήθηκε για πρώτη φορά η δομή του εσωτερικού της Σελήνης και η ενεργός τεκτονική της με την εγκατάσταση σειсмоγράφων στην επιφάνειά της (Προγράμματα Απόλλων 12, 14, 15, 16 μέχρι το 1977).

Οι συνθήκες στη χώρα μας ήταν αρνητικές για την πρόοδό μου, ιδιαίτερα κατά το πρώτο μισό της μέχρι τώρα ζωής μου. Όμως υπήρξαν εντυπωσιακά θετικές συγκυρίες, τις οποίες αξιοποίησα για την επίτευξη των στόχων μου. Θα αναφέρω τρεις απ' αυτές:

Πρώτον, ολοκλήρωσα τις προχωρημένες γεωφυσικές σπουδές μου στις ΗΠΑ το 1964, δηλαδή σε πολύ κατάλληλο χρόνο, αφού τότε είχε αρχίσει η πρώτη ιστορικά επιστημονική επανάσταση στις Γεωεπιστήμες (θεωρία λιθοσφαιρικών πλακών κ.λπ.) και ήμουν έτοιμος εκπαιδευτικά (γνώση σύγχρονων γεωφυσικών μεθόδων, γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών κ.λπ.) για να εργασθώ ερευνητικά στο σημαντικό αυτό γεωφυσικό αντικείμενο. Επιπλέον τότε επέστρεψα στην Ελλάδα, όπου μελέτησα γεωφυσικά φαινόμενα στην περιοχή του Αιγαίου, που περιλαμβάνει πλήθος αντιπροσωπευτικών γεωφυσικών δομών και φυσικών διαδικασιών.

Δεύτερον, διορίστηκα στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης μερικούς μήνες πριν τη γένεση εκεί του καταστρεπτικού σεισμού της 20.6.1978. Δηλαδή ανέλαβα τα πρώτα σημαντικά καθήκοντά μου λίγο πριν τη γένεση και στον τόπο γένεσης ενός φυσικού φαινομένου που αποτελεί το βασικό ερευνητικό μου θέμα. Αφορά έναν καταστρεπτικό σεισμό που ήταν ο πρώτος στη σεισμική ιστορία της χώρας μας που έπληξε ένα μεγάλο σύγχρονο αστικό κέντρο της.

Τρίτον, όταν πήγα στη Θεσσαλονίκη βρισκόταν στο ζενίθ οι αγώνες των φοιτητών και βοηθών για ριζικές αλλαγές στην ανώτατη παιδεία, με συνέπεια να καταργηθεί ο προηγούμενος νόμος και να ψηφισθεί νέος Νόμος Πλαίσιο (Ν. 1268/ 1982), να αναγνωρισθεί η στήριξή μου στην αλλαγή και να γίνει η εκλογή μου ως πρώτου Προέδρου του Τμήματος Γεωλογίας του Α.Π.Θ.